

Les 1E	
Titel	Vreemd is anders heel gewoon
Thema	Respect: Generalisaties
Benodigdheden	Computer, printer, werkblad 1E.1 en 1E.2, informatieblad 1E.1 en 1E.2, achtergrondinformatie 7.7 en 7.9
Doelstelling	De kinderen raken in toenemende mate bewust van de voorlopigheid van veel uitspraken

Inleiding

Om in te zien dat de context waarin mensen opgroeien / zich bevinden sterk bepalend is voor de manier waarop mensen vaak reageren wordt, start deze les met het spel 'Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet'. De kinderen krijgen vier afbeeldingen te zien die van twee kanten kunnen worden bekeken.

Achtereenvolgens zijn te zien:

- Een doodshoofd of een vrouw voor de kaspiegel
- Een oude of een jonge vrouw
- Een indiaan of een eskimo
- Een saxofonist of een vrouw

Het is maar hoe je het bekijkt maar je ziet ze nooit allebei tegelijk.

U deelt informatieblad 1E.1 (met de afbeeldingen) uit. U kunt ook gebruik maken van een overheadsheet.

Ook de werkelijkheid heeft meerdere kanten. Soms *lijkt* iets anders dan het *is*.

Zoekproces

Dat soms iets anders *lijkt* dan het *is* zien we ook bij beweringen. Beweringen die op het eerste gezicht waar lijken te zijn blijken bij nader inzien onjuist te zijn. Om dit te ervaren krijgen de kinderen een rood (Niet waar) en een blauw (Wel waar) papier. U leest achtereenvolgens vijf beweringen voor. Na vijf seconden bedenktijd geven de kinderen tegelijkertijd hun standpunt over waar / niet waar door het opsteken van het rode of blauwe papier. Ook kunnen ze hun rechter-, respectievelijk linkerhand opsteken. Vijf beweringen:

1. Alle ballen zijn rond. Wel of niet waar?
(Niet waar, rugbyballen zijn niet rond)
2. Een duizendpoot heeft duizend poten. Wel of niet waar?
(Niet waar)
3. De Rijn is de belangrijkste rivier van Europa. Wel of niet waar?
(Niet waar, het hangt er van af waar je woont / werkt)
4. Meesters zijn strenger dan juffen. Wel of niet waar?
(Niet waar, niet altijd!)
5. Alle katten hebben een staart. Wel of niet waar?
(Niet waar, er zijn katten op het eiland Man die geen staart hebben)

Als extra oefening kunt u de kinderen om de beurt een bewering laten verzinnen met de vraag aan de groep: waar of niet waar?

Mogelijke aandachtspunten voor de nabespreking:

- Iets dat écht waar is noemen we een **feit**
 - Een **mening** is iets waarvan je denkt dat het waar is
 - Vaak berusten meningen niet op feiten
 - Beweringen waarin 'alle' staat zijn vaak niet of helemaal niet waar. Ze houden geen rekening met uitzonderingen. Zo'n bewering met 'alle' erin noemen we een *generalisatie*. Een generalisatie is vaak gebaseerd op één enkel voorval. Generalisaties kunnen leiden tot vooroordelen (les 2)
- (Deze thematiek komt ook aan de orde in project 19 'De toren van babbel', les 3D.)

Verwerking

Mogelijke verwerkingsopdrachten

1. De kinderen krijgen op werkblad 1E.1 een opdracht over een aantal afbeeldingen die van meerdere kanten kunnen worden bekeken (vergelijk de opdracht uit de inleiding). Voor andere voorbeelden wordt verwezen naar de boeken 'Beeldillusies' van C. van Kampen en 'Magie in de kunst' van A. Sturgis.
2. De kinderen krijgen tien 'pittige' beweringen voorgeschoteld waarover zij hun mening geven: 'wel of niet waar'. U deelt werkblad 1E.2. uit. Ze kunnen hierbij gebruik maken van internet. Het is aan te bevelen de opdracht mee te geven naar huis. Kinderen kunnen dan samen met hun ouder(s) / verzorger(s) de opdracht maken (dit vanwege de moeilijkheidsgraad van de beweringen maar ook vanwege het verkrijgen van een grotere betrokkenheid van ouders bij het proces van opvoeding in waarden en normen)
(De antwoorden staan weergegeven op informatieblad 1E.2)
3. Gedurende een aantal dagen kunt u, bijv. als dagopening, een paar minuten aandacht besteden aan nieuwe voorbeelden van generalisaties. De kinderen noemen hun thuis bedachte bewering en de groep mag haar stem uitbrengen. Het kind dat met zijn bewering het grootste aantal 'foutstemmen' krijgt, heeft gewonnen. Dat wil zeggen het kind dat zoveel mogelijk anderen op het verkeerde been heeft kunnen zetten.
4. De kinderen doen de 'vooroordelentest' of 'Respecttest' op <http://burgerschap.kennisnet.nl/testjes>

Extra opdracht

De kinderen kunnen op hun levensbeschouwelijke inter- of intranetsite reageren onder het motto 'Het verhaal gaat verder!' (de les ging over / ik vind / wie reageert?; zie Bijlage 1).